

Levensgevaarlijk: houd wolf uit de buurt

Volgens de Stichting Wolven in Nederland hebben mensen niks te vrezen van de wolf. De kans om aangevallen te worden door het roofdier zou bijzonder klein zijn. Maar is dat wel zo? De lijst met gedocumenteerde aanvallen door een wolf, uit de tijd dat het dier nog algemeen voorkwam in West-Europa, telt juist duizenden slachtoffers. Het risico op aanvallen kan fors worden beperkt door de wolf mensenschuw te maken en te houden. En dat is juist wat niet gebeurt op het dichtbevolkte Nederlandse platteland.

Geesje Rotgers

Wageningen University & Research (WUR) monitort in opdracht van de overheid welke wolven Nederland aandoen. Deze zomer werden twee verschillende exemplaren gesignaleerd. Dit voorjaar ging het om zes stuks, wat het totaal voor 2018 op acht dieren brengt. Op basis van genetisch onderzoek met DNA uit bijtewonden van schapen en uit wolvenkeutels wordt vastgesteld welke wolf in Nederland actief is. WUR heeft nauw contact met wolvenonderzoekers in andere landen, zodat de routes die de verschillende dieren afleggen gevolgd kan worden. Onderzoeker Arjen de Groot: “Van de dit voorjaar vastgestelde zes individuen weten we dat er één zich heeft gevestigd in Vlaanderen en dat één mannelijk exemplaar is doodgereden. De overige vier zijn sinds april niet waargenomen en van deze dieren is geen DNA verzameld, bijvoorbeeld omdat ze geen schapen hebben aangevallen of omdat ze het land alweer hebben verlaten.”

verdwenen. Bovendien zijn de populaties natuurlijke prooidieren (reeën, edelherten, zwijnen) flink toegenomen, waardoor de wolf zich concentreert op wilde prooidieren en niet op mensen. En ten slotte is de wolf door vervolging zeer schuw geworden.” Volgens Wolven in Nederland moeten mensen juist blij zijn als zij een wolf tegenkomen: Bekijk het dier in alle rust, probeer een foto of filmpje te maken en wees blij, niet veel mensen hebben wolven gezien.

Wolf levensgevaarlijk

Hebben mensen echt niets te vrezen van de wolf? Het Noorse ministerie van Milieu liet dat begin deze eeuw uitzoeken door het Noorse Instituut voor Natuuronderzoek (NINA; *The fear of wolves: A review of wolf attacks on humans; 2002*). Onderzoekers uit twaalf Europese landen waar de wolf voorkomt, of in het verleden voorkwam, sloten aan bij het onderzoek. Nederland deed niet mee. De onderzoekers verzamelden zoveel mogelijk gedocumenteerde aanvallen op de mens in de afgelopen drie eeuwen. Zij wilden weten onder welke omstandigheden de wolven hadden aangevallen en hoe de kans op een aanval geminimaliseerd kan worden. De onderzoekers wisten documenten te achterhalen van ruim 3.000 aanvallen op mensen. Vooral in Frankrijk is veel vastgelegd (zie figuur 1). Volgens de onderzoekers zijn de cijfers een onderschatting van de werkelijke aantallen.

Het onderzoeksrapport beschrijft talrijke aanvallen. Zo vielen veel slachtoffers te betreuren in de Zuid-Franse regio Gévaudan, in de periode juni 1764 tot juni 1767. Steeds opnieuw werd de bevolking hier aangevallen door een van de wolven uit de roedel, een groot exemplaar. Toen het dier uiteindelijk was doodgeschoten, nam een tweede wolf

Risico minimaliseren

- Houd wolven wild en schuw voor mensen. Wolven moeten uit de bewoonde wereld blijven en niet aanleren daar hun voedsel te halen.
- Zorg dat er voldoende prooidieren beschikbaar blijven, zodat zij niet op zoek gaan naar landbouwhuisdieren en menselijk afval.
- Rabiës (hondsdolheid) zorgt ervoor dat wolven hun vrees voor mensen verliezen. De rabiëssituatie moet goed in de gaten worden gehouden.

Natuurorganisaties blij met de wolf

De wolf lijkt na zo'n 150 jaar afwezigheid weer bijna definitief terug. Dat kostte dit jaar al een kleine 150 schapen het leven. Maar hoe gevaarlijk is de wolf voor de mens? V-focus stelt de vraag aan de Stichting Wolven in Nederland, een samenwerking van natuurorganisaties (onder andere Natuurmonumenten, ARK Natuurontwikkeling, Free Nature, Rewilding Foundation, Zoogdierverseniging, Wereld Natuur Fonds) en de Jagersvereniging. Woordvoerder van de stichting Roeland Vermeulen: “Wij leven in een tijd dat we ons geen zorgen hoeven te maken. De belangrijkste oorzaak van aanvallen op mensen in het verleden was rabiës, hondsdolheid, maar die ziekte is nu zo goed als

■ Europese wolf

Tweehonderd jaar geleden kwam de Europese wolf nog in Nederland voor. Tegenwoordig neemt het aantal in West-Europa weer toe, zoals in Duitsland, Zwitserland en Frankrijk. Foto: Hecke61 – Shutterstock.

het over. Uiteindelijk werden 210 aanvallen geregistreerd, waarvan 13 met dodelijke afloop. Een recentere beschrijving komt uit Polen, waar in 1937 in een periode van twee maanden tijd vijf kinderen ten prooi vielen aan de wolf. De kinderen werden gegrepen in het veld, vlakbij hun huis. Spanje (Galicië) registreerde tussen 1957 en 1960 een serie aanvallen op klaarlichte dag op kinderen die op straat liepen of in de tuin aan het spelen waren. De wolven hielden zich hier veelvuldig op in de bewoonde wereld waar zij het gemunt hadden op de landbouwhuisdieren en het afval van de bewoners. De wolven

mensen verliezen. Dat is het geval bij wolven met rabiës. Ongeveer de helft van de menselijke slachtoffers in het verleden komt op het conto van een wolf met rabiës. Deze wolven zijn bovendien agressief en kunnen grote aantallen schapen doodbijten en groepen mensen aanvallen. Hoewel hondsdelheid sterk is teruggedrongen, blijft waakzaamheid geboden. De ziekte is in de afgelopen drie jaren vastgesteld bij wild in Polen, Roemenië, Tsjechië en Slowakije. Maar ook bij vleermuizen in Nederland, België, Duitsland en Frankrijk.

De andere helft van de aanvallen op mensen

door een wolf niet groot is, geeft het Noorse Instituut voor Natuuronderzoek toch een aantal veiligheidsadviezen.

- Houd wolven wild en schuw voor mensen. Een lichte vorm van bejaging door de mens kan hierbij helpen. Wolven moeten uit de bewoonde wereld blijven en niet aanleren daar hun voedsel te halen.
- Zorg dat er voldoende prooidieren beschikbaar blijven voor de wolf, zodat zij niet bij boerderijen op zoek gaan naar landbouwhuisdieren en menselijk afval. Wolven mogen het boerenerf nooit als hun territorium gaan beschouwen.
- Grote delden van West-Europa zijn vrijwel rabiësvrij. De rabiëssituatie moet goed in de gaten worden gehouden.

Wolven mogen het boerenerf nooit als hun territorium gaan beschouwen

konden in de omgeving te weinig prooidieren vinden. In 1974 was het opnieuw een aantal keren raak in deze regio, waarbij weer enkele slachtoffers vielen.

In de afgelopen vijftig jaar werden in Europa nog negen mensen, veelal kinderen, gedood door een wolf. Daarnaast overleefde een aantal slachtoffers de aanval.

Wanneer valt wolf aan?

De onderzoekers onderscheiden drie redenen. Een wolf die ziek is, kan zijn vrees voor

werd ingezet door gezonde dieren. Er zijn twee redenen waarom een gezond dier mensen aanvalt. Wolven kunnen de mens als prooi zien. In dat geval gaat het vrijwel altijd om kinderen tot een jaar of tien. Een tweede reden is dat de wolf zich verdedigt. De meeste aanvallen vonden hier plaats op boeren en herders die hun kudde probeerden te beschermen tegen een aanval van een wolf.

Minimaliseren risico

Hoewel de kans om aangevallen te worden

CONCLUSIES

- Volgens natuurorganisaties hebben mensen niets te vrezen van de wolf. Het is zeer de vraag of dat juist is, gezien de talrijke aanvallen op mensen in het verleden door zieke én gezonde wolven.
- Wolven kunnen mensen aanvallen als zij hun schuwheid voor de mens verliezen en leren voedsel te halen bij de boer. Aangezien bejagen verboden is, is het de vraag of wolven voldoende weggehouden kunnen worden bij de bewoners van het platteland. *V*

FIGUUR 1 GEDOCUMENTEERDE AANVALLEN OP MENSEN DOOR DE WOLF IN FRANKRIJK (1750-2000)

Aanvallen op de mens door wolven mét en zonder rabiës, inclusief de afloop. Rond 1930 werd de wolf in Frankrijk uitgeroeid, rond 1990 maakte het dier zijn rentree. Bron: NINA, Noorwegen.

